

4. Előadás

Döntési Fák

A CART tanító algoritmus

A döntési fa helye az ML-ben

🐍 Olyan, mint egy svájci bicska!

🐍 Mindig kéznél van, mindenre jó, de szinte semmire sem a legalkalmasabb.

🐍 Ahogy a kézfűrész jobb, mint a bicskás fűrész.

🐍 Ahogy a séfkés jobb, mint a bicskás kés.

🐍 Ahogy a harapófogó jobb, mint a bicskás fogó.

🐍 De lehet-e egy séfkéssel anyacsavart meglazítani?

🐍 A döntési fák különösen hasznosak **gyorsaságuk** és **egyszerűségük** miatt adatfeltérképezésre, gyors eredmények megmutatására, változók közötti kapcsolatok megmutatására.

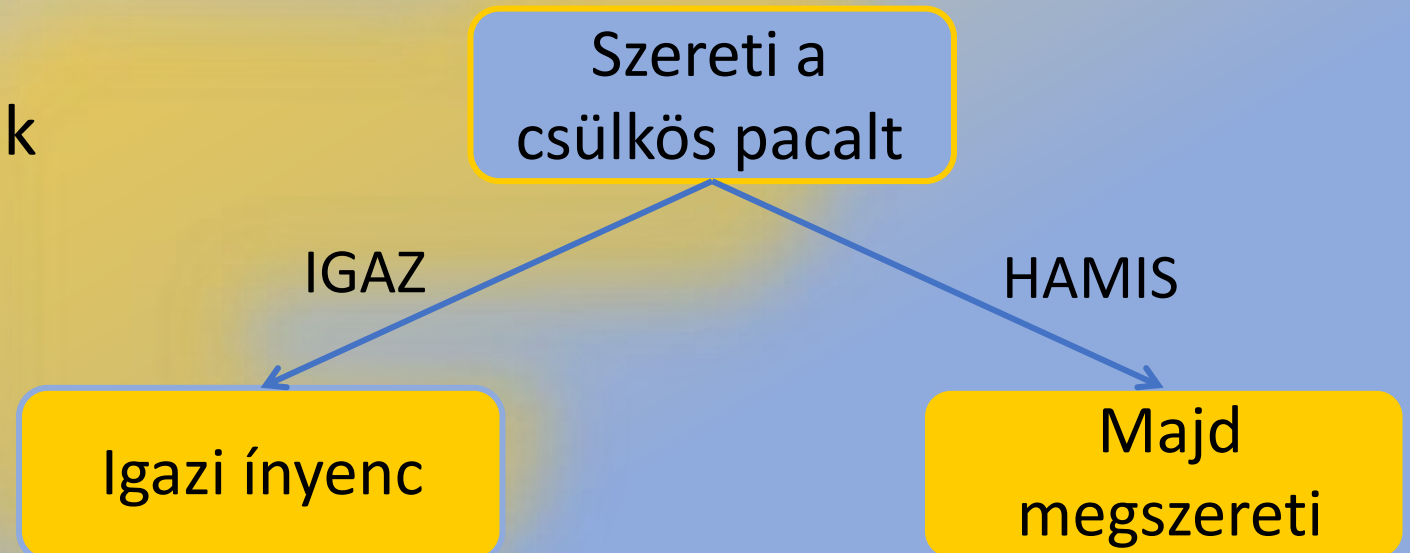

Az alap elképzelés

🐍 A döntési fák sokoldalú gépi tanulási algoritmusok, amelyek mind bináris és multioutput osztályozást, illetve regressziót is képesek végrehajtani. Könnyen illeszthetők komplex adathalmazokra. Ez az erősségük és gyengeségük is egyben.

🐍 Az algoritmus alapja, hogy mintaegyedeket **osztályoz** változóikban felvett értékeik alapján.

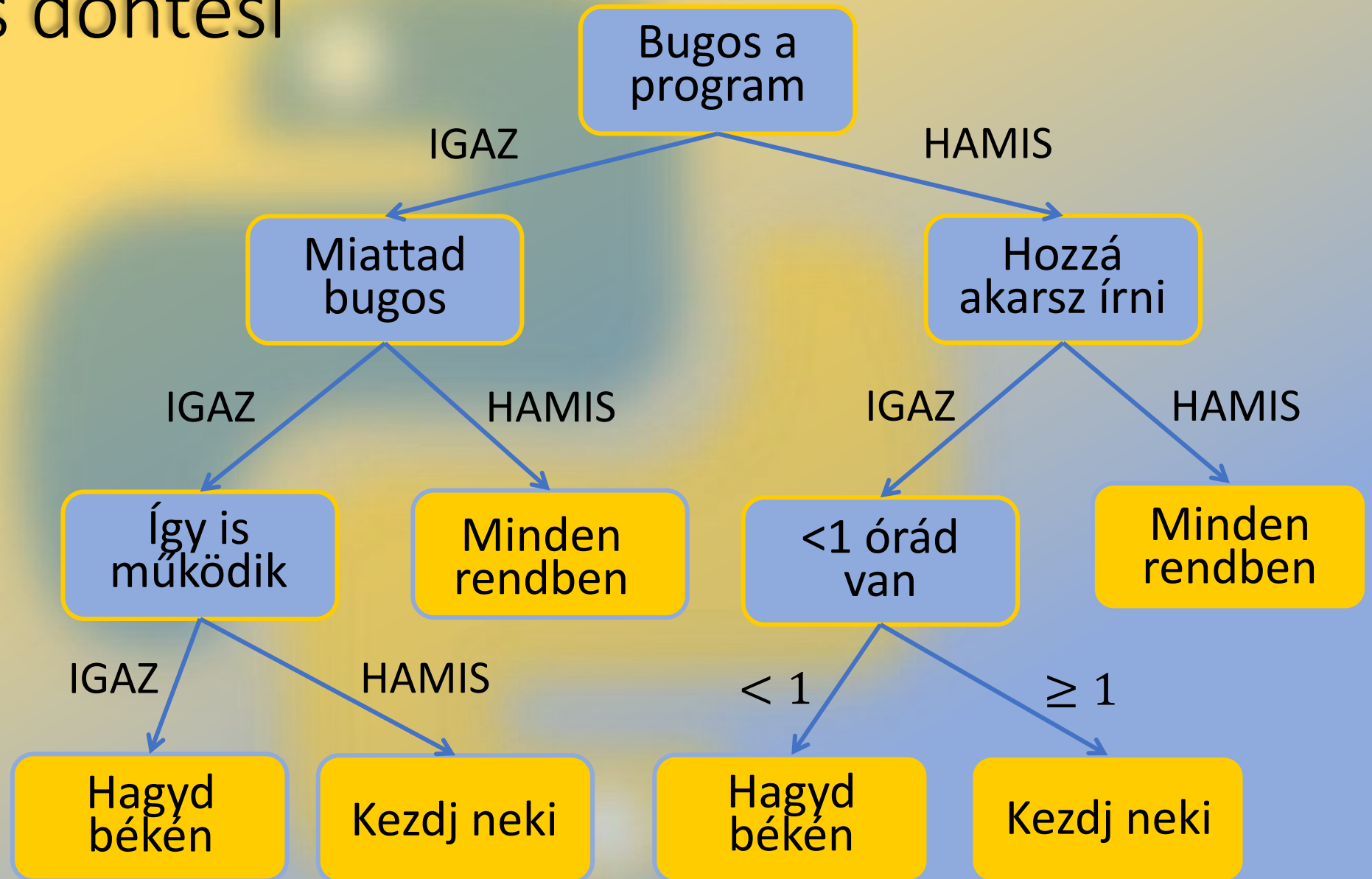
🐍 A balra látható döntési fa egy **tönk**: nincs internális csomópontja.

Egy hasznos döntési fa példának

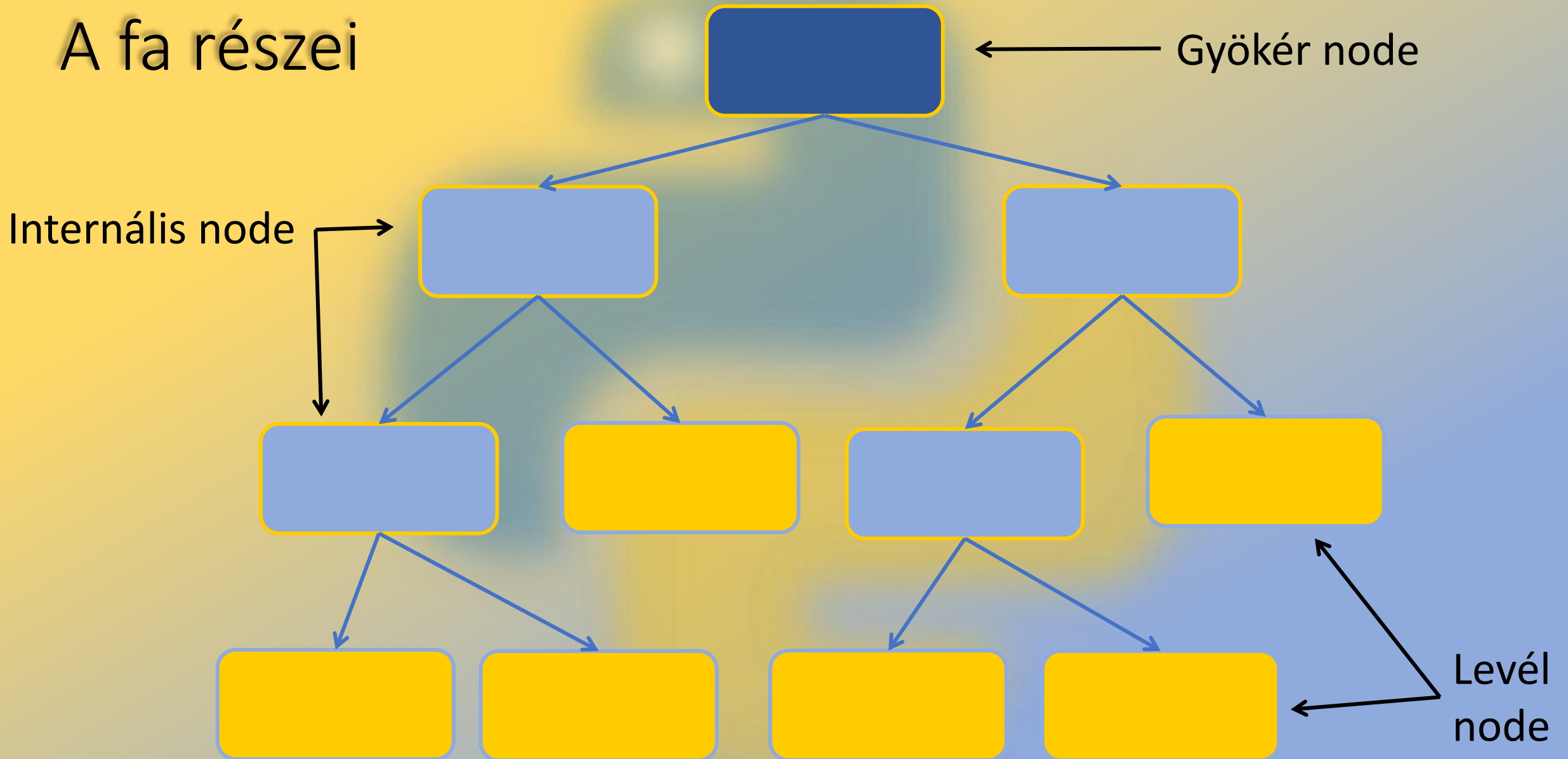
🐍 A végső osztályok típusa lehet diszjunkt osztály és folytonos változó is!

🐍 A mintaegyedek a csomópontok kérdéseire válaszolnak, változóik alapján.

A fa részei

Egy kezdeti döntési fa az Írisz adathalmazon

```
from sklearn.datasets import load_iris
from sklearn.tree import DecisionTreeClassifier

iris = load_iris()
X = iris.data[:, 2:] # szirom hossz és szélesség
y = iris.target

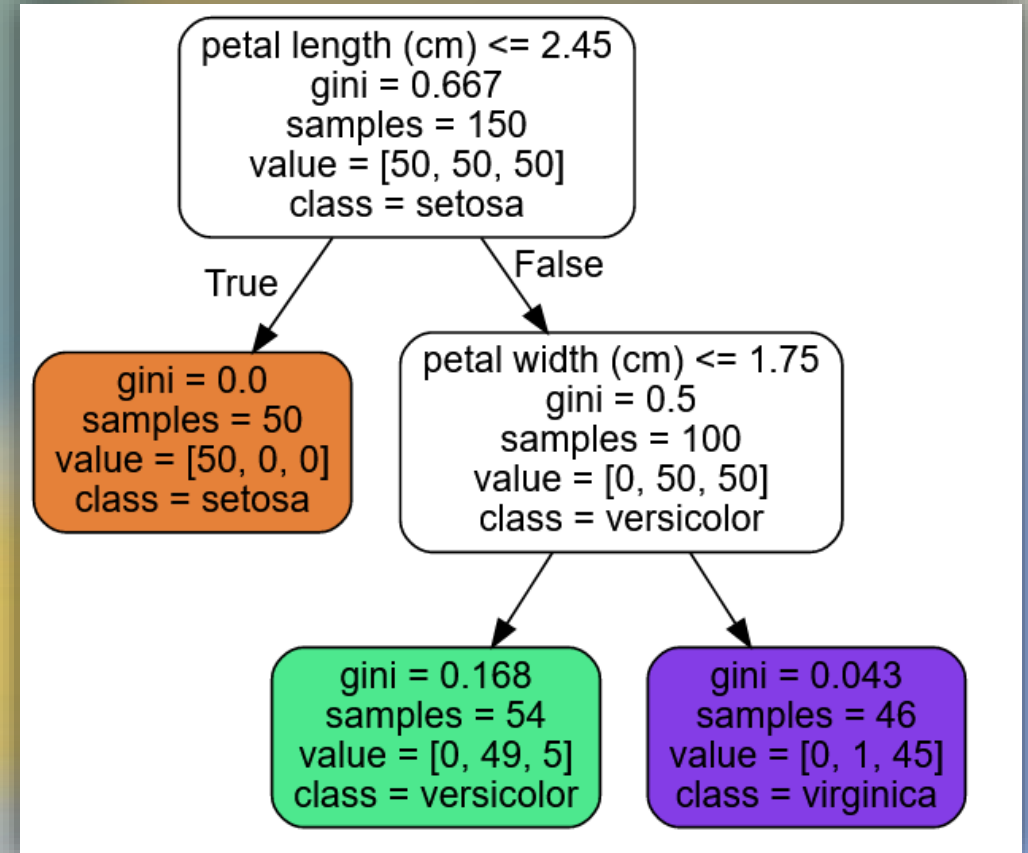
tree_clf = DecisionTreeClassifier(max_depth=2, random_state=42)
tree_clf.fit(X, y)

DecisionTreeClassifier(max_depth=2, random_state=42)
```

🐍 Hogyan osztályoznánk be egy új virágot?

🐍 A gyökércsomóponttól indulva (0. szint), mindig a node által feltett kérdésre válaszolva, ameddig a mintaegyed el nem éri valamelyik **terminális régiót**.

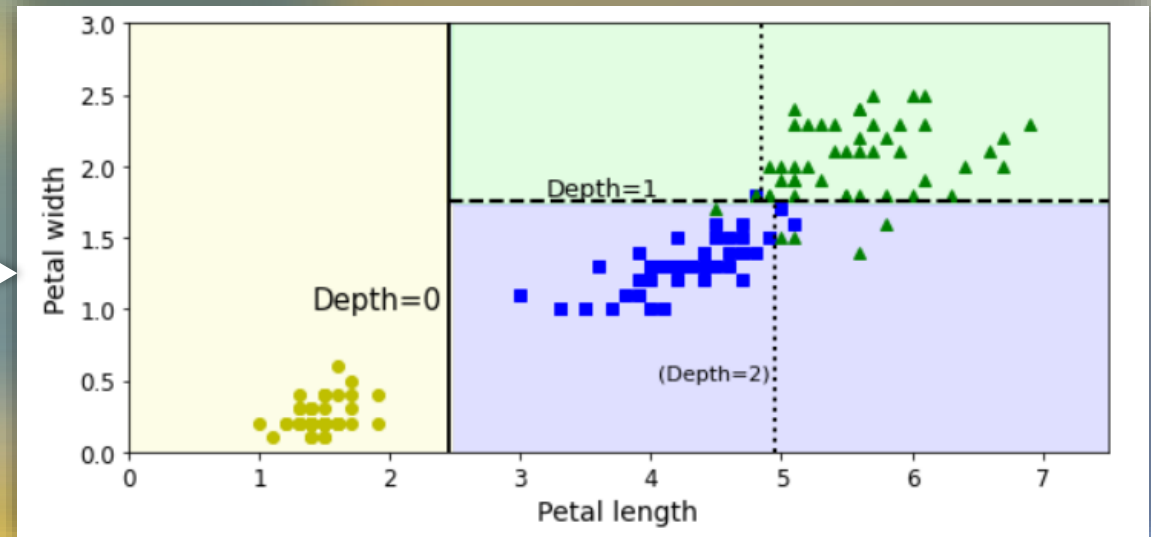
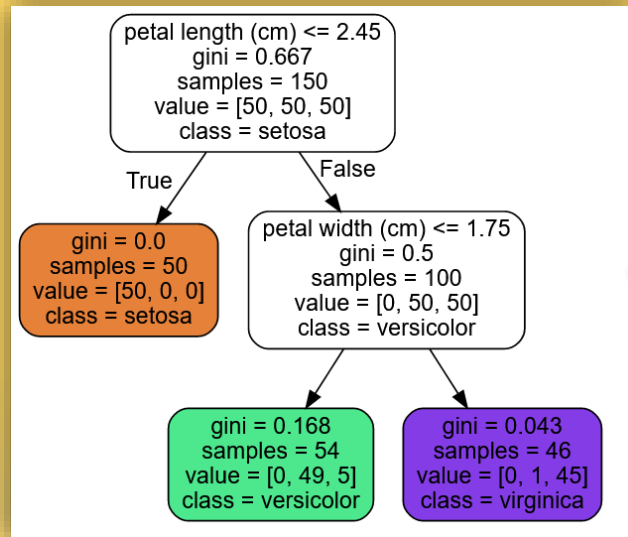
🐍 A gyökér kérdése pl. hogy a szirom hossz nagyobb-e mint 2.45cm.

🐍 Melyik lépés maradt ki a regresszor tanításából?

🐍 Mi lehet a $gini = 0.043$?

A modell ábrázolása (white box modell)

🐍 Az ábra ennek a döntési fának a határvonalait mutatja. A vastag vonal a gyökérből származó határ. Mivel a bal oldali halmaz teljesen tiszta, nem lehet tovább bontani. De a jobb oldali részhalmaz továbbra is kevert, ezért a jobb oldali 1. szintű belső node tovább bontja *petal width* = 1.75cm-nél.

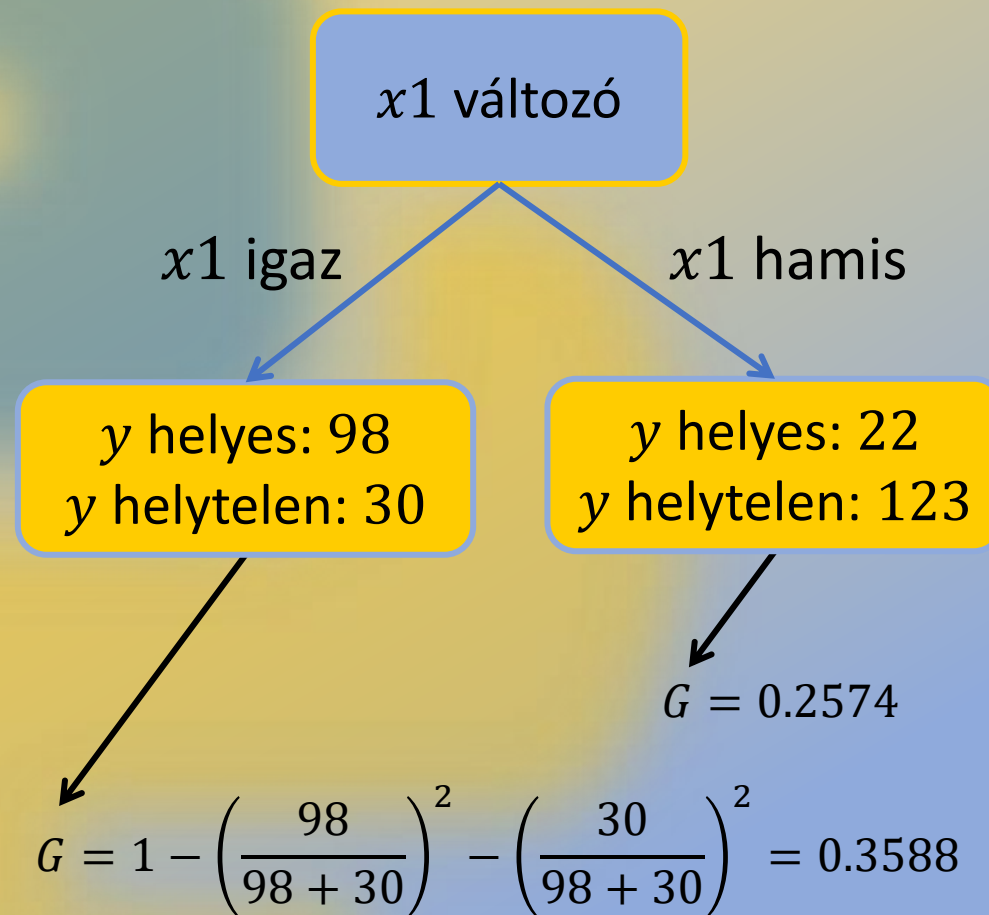
🐍 Mivel a `max_depth = 2`, a modell itt megáll, de ha ez az érték 3 lenne, a függőleges pöttyözött vonal mentén történne a szétválasztás.

A levelek jóságának mérése (tisztaság)

🐍 Azok a változók, amelyek nem tudják 1:0 arányban szeparálni az egyedeket, tisztátalannak számítanak. Ennek egyik mérőszáma a **Gini-index**.

$$Gini = 1 - P(A)^2 - P(B)^2$$

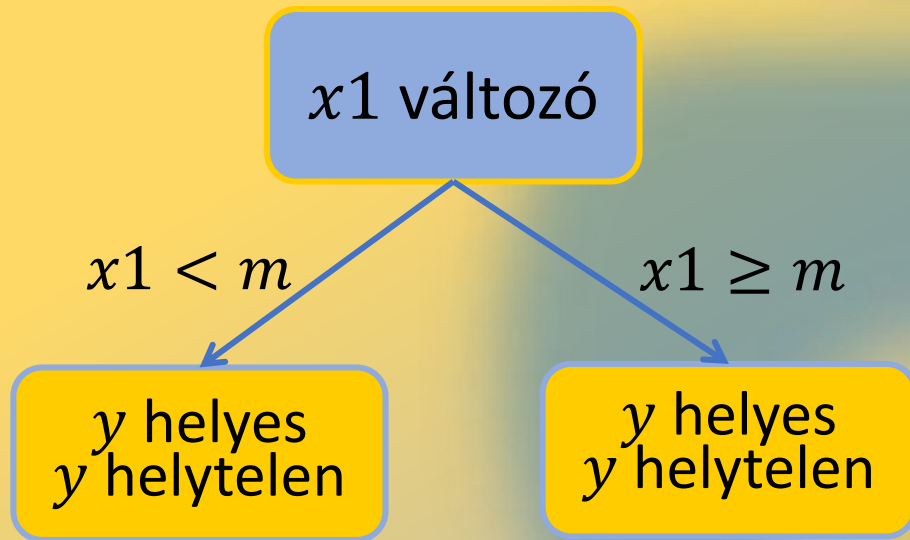
🐍 Egy változó Gini-indexe levelei Gini-indexének súlyozott átlaga.

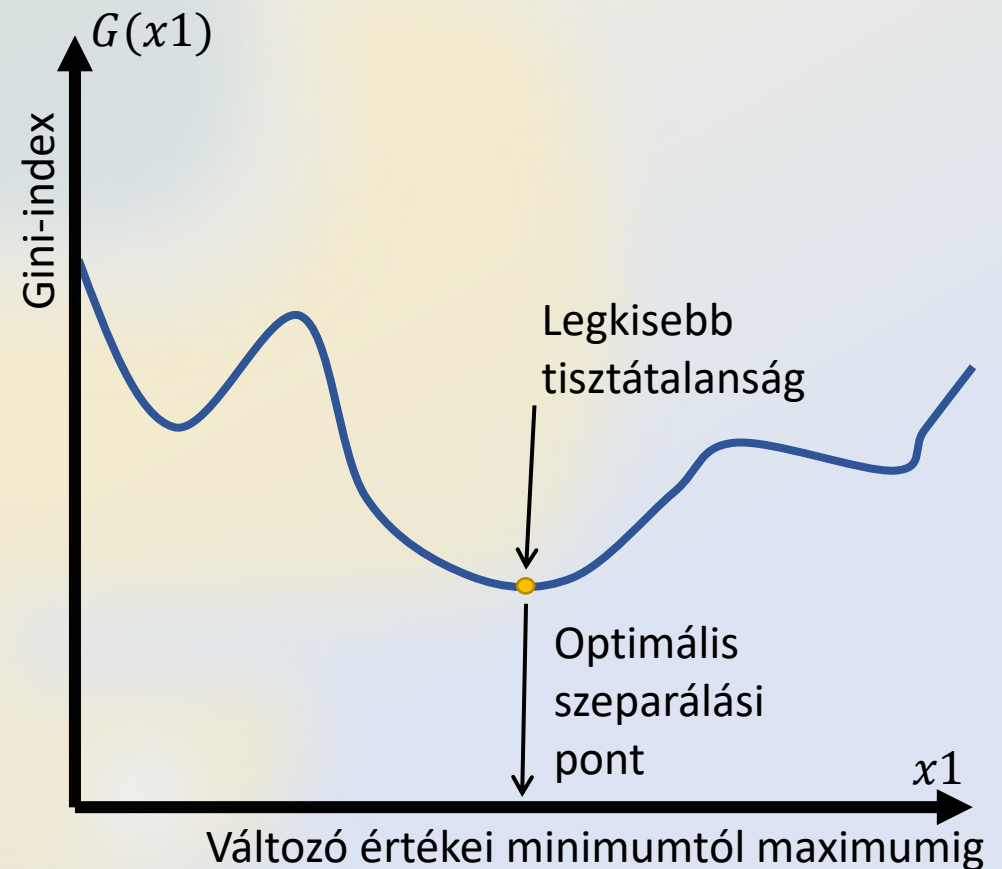
$$G(x1) = \left(\frac{128}{128 + 145}\right) 0.3588 + \left(\frac{145}{128 + 145}\right) 0.2574 = 0.3049$$

Szeeparáció folytonos változó esetén

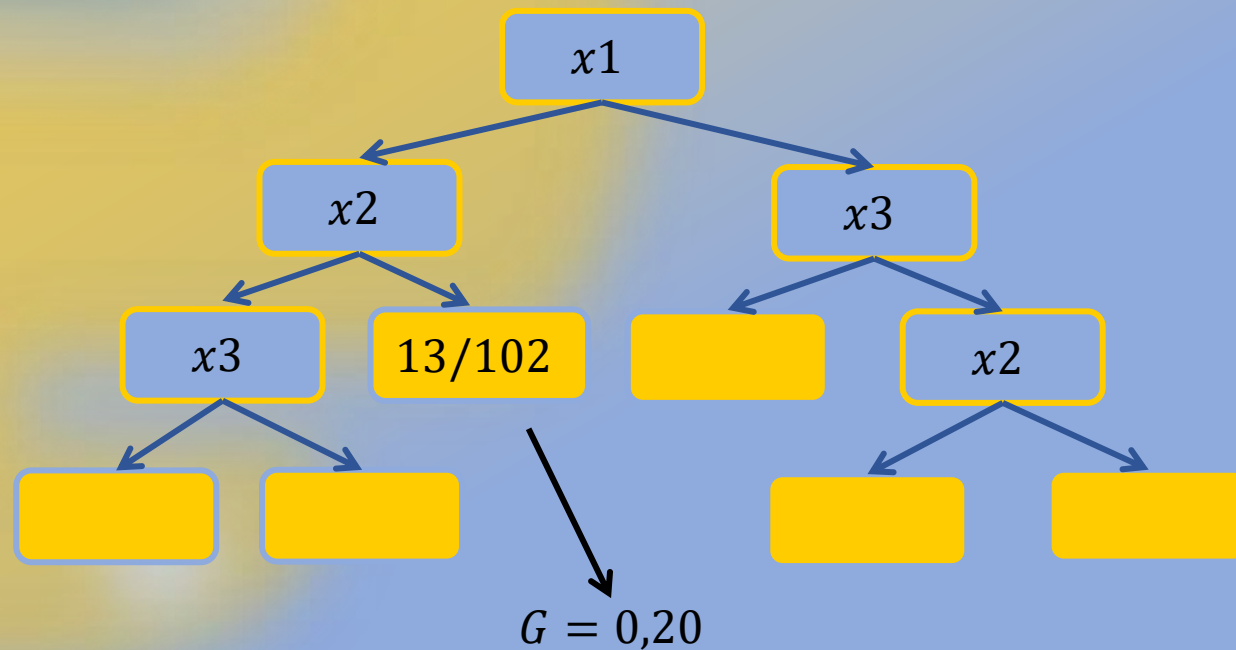
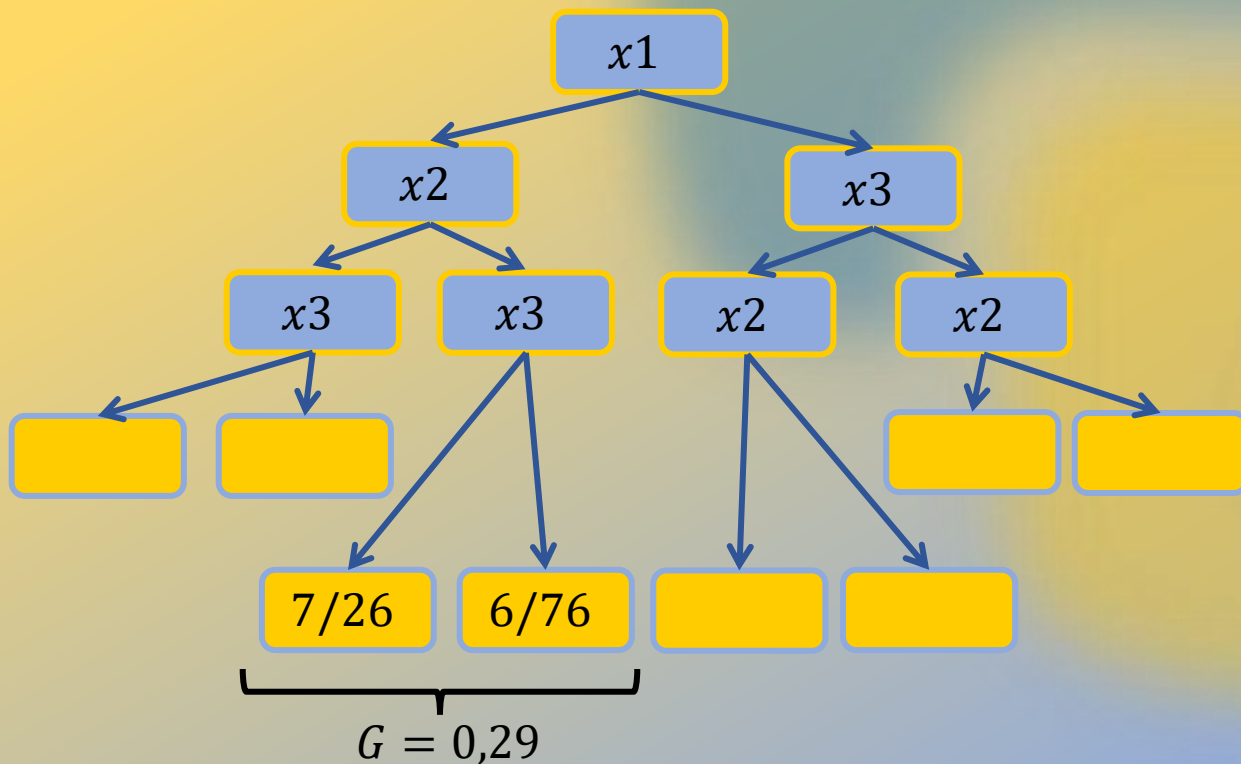

- 🐍 A folytonos változónak minden értékéhez tartozik egy Gini érték.
- 🐍 Ezt felírva kapjuk a Gini-függvényt adott változóra kiszámolva.

Mikor érdemes szeparálni?

- Amikor egy csomópontnak magasabb a tisztátalansága tovább bontáskor, felesleges a szeparáció, és levélcsomópont válik belőle.
- Gyökércsomópont abból a változóból válik, amelynek a legalacsonyabb a tisztátalansága.

A CART tanító algoritmus

- 🐍 A scikit-learn a Classification And Regression Trees algoritmust használja a növekvő fák tanításához.
- 🐍 Az ötlet meglehetősen egyszerű: először az algoritmus a tanító pontokat k jellemző és t_k küszöbérték szerint kettéválasztja.
- 🐍 Az algoritmus olyan (k, t_k) párokat keres, amelyekkel a létrejövő részhalmazoknak a lehető legalacsonyabb a tisztátlansága.
- 🐍 Ezt addig ismétli rekurzívan, ameddig a szintek száma el nem éri a `max_depth` hiperparamétert.
- 🐍 A CART osztályozó költségfüggvénye:
- 🐍 Ahol:

$$J(k, t_k) = \frac{m_{\text{left}}}{m} G_{\text{left}} + \frac{m_{\text{right}}}{m} G_{\text{right}}$$

- 🐍 $G_{\text{left/right}}$: a bal/jobb adathalmaz tisztátalansága
- 🐍 $m_{\text{left/right}}$: az egyedek száma a bal/jobb halmazban
- 🐍 G : Gini-index

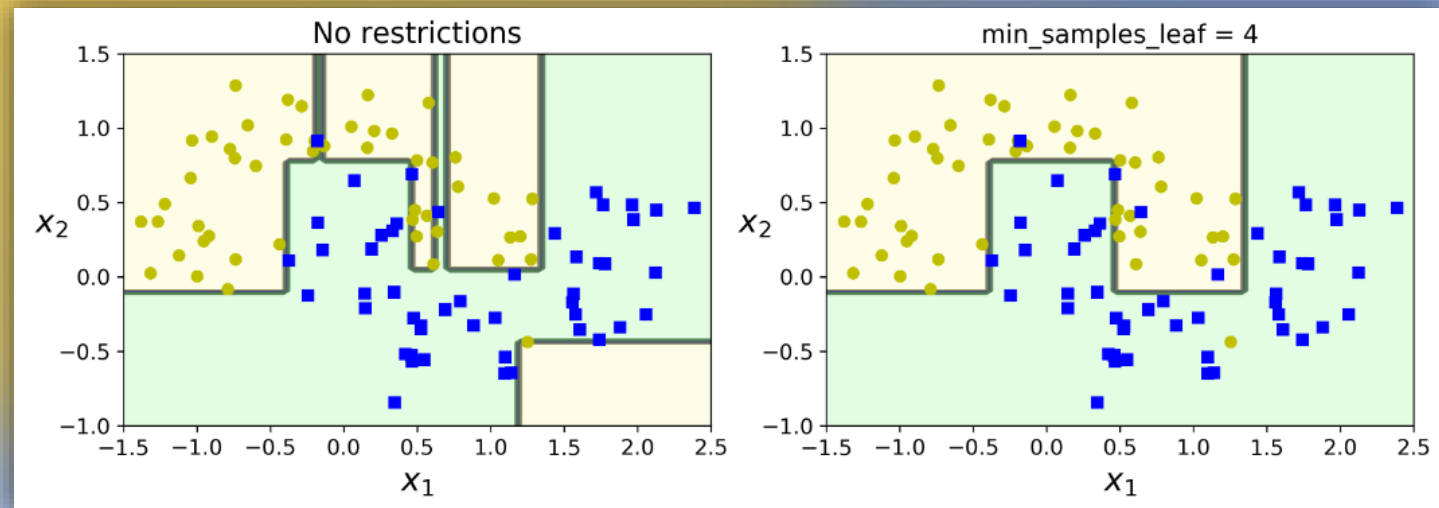
Regularizációs hiperparaméterek

🐍 A döntési fák meglehetősen kevés előfeltételezéssel élnek az adatok irányába. Ha megkötések nélkül tanítjuk, akkor a fa struktúrája nagyon szorosan fog alkalmazkodni a tanító pontokhoz.

🐍 Ahhoz, hogy a túltanulást elkerüljük, bizonyos megszorításokat kell tennünk a döntési fa illesztési szabadsága felé (**regularizáció**).

🐍 Néhány hiperparaméter: hogyan kell állítani a max és min értékeket?

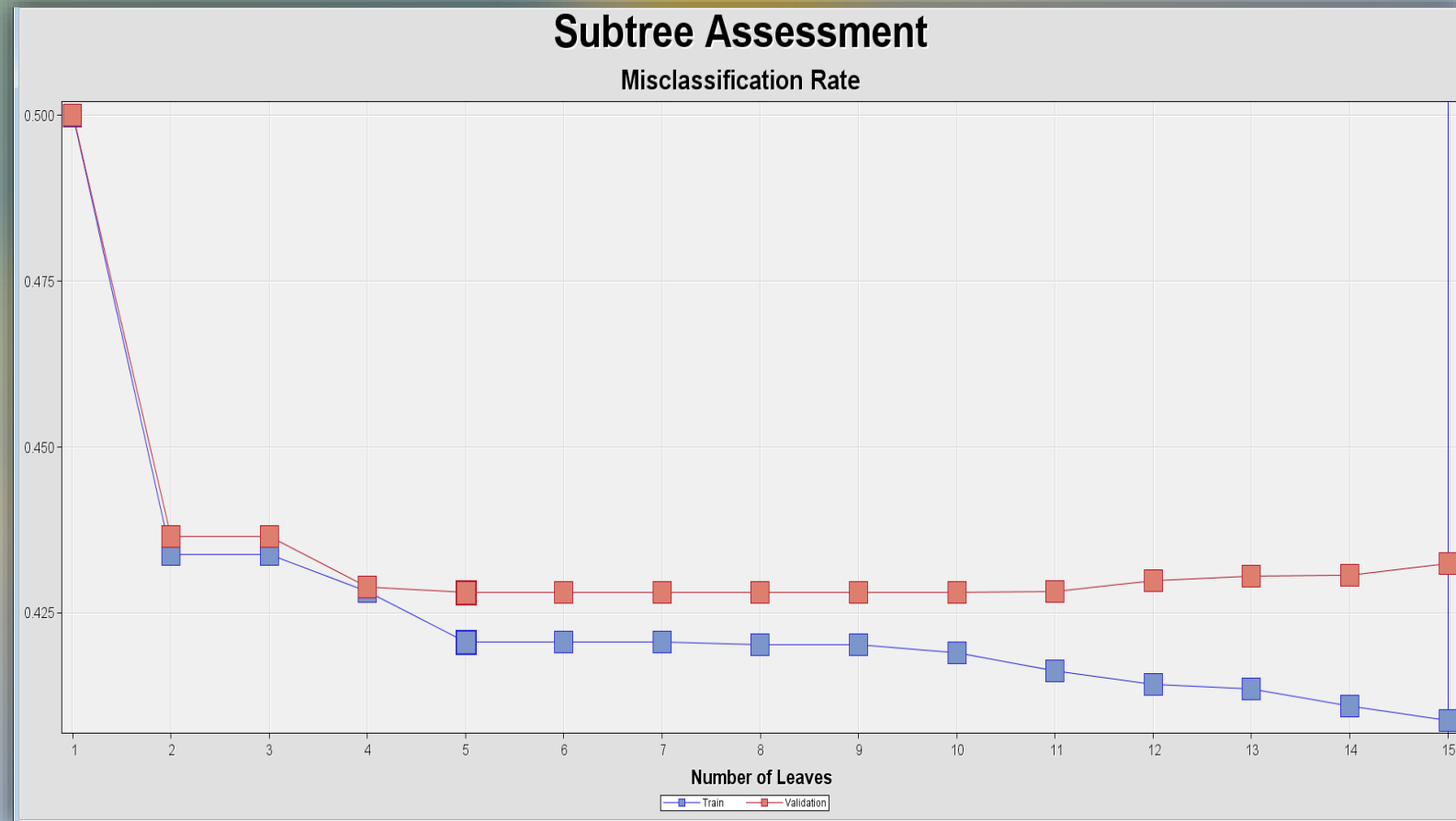
- 🐍 *Max_depth*: a döntési fa maximális mélysége (0-ról indul a gyökérrel!)
- 🐍 *Min_samples_split*: a minimum mintaegyedszám, ami ahhoz kell, hogy szeparáljon a csomópont
- 🐍 *Min_samples_leaf*: egy levélbe bekerülő minimális mintaegyedszám
- 🐍 *Max_leaf_nodes*: a levelek max. száma
- 🐍 *Max_features*: maximum változó amit ki kell értékelni szeparálás előtt

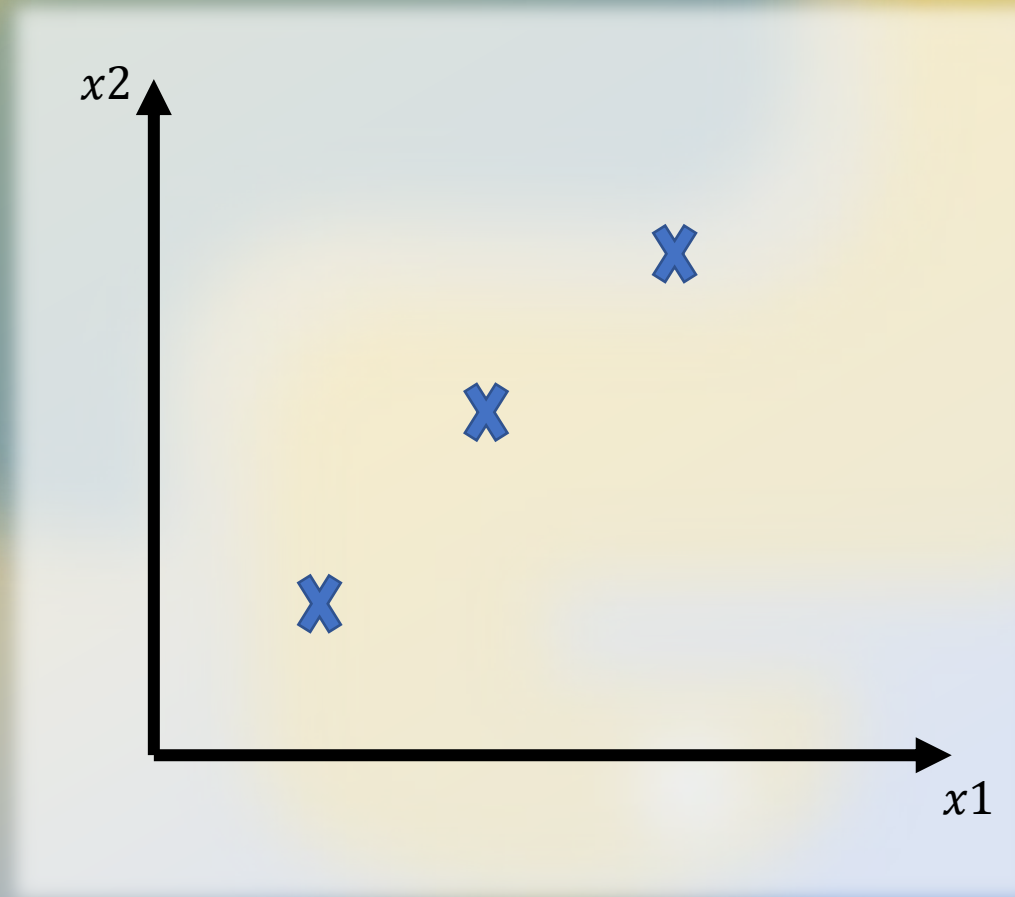

Félreosztályozási ráta: subtree assessment plot

- Hány változó szükséges a predikcióhoz?
- Csakúgy mint a többi modellnél, a döntési fáknál is megfigyelhető a túltanulás.
- Ebben az esetben a tanító hiba csökken, de a validációs hiba emelkedik.
- Annyi változót érdemes meghagyni, amennyinél a lehető legalacsonyabb a validációs hiba.
- Ezt ábrázolja a subtree assessment plot: hány levél kell a minimális validációs hiba eléréséhez?

Feladat: hányféleképpen tudja egy tönk beosztályozni az alábbi pontokat, x_1 és x_2 változó szerint?

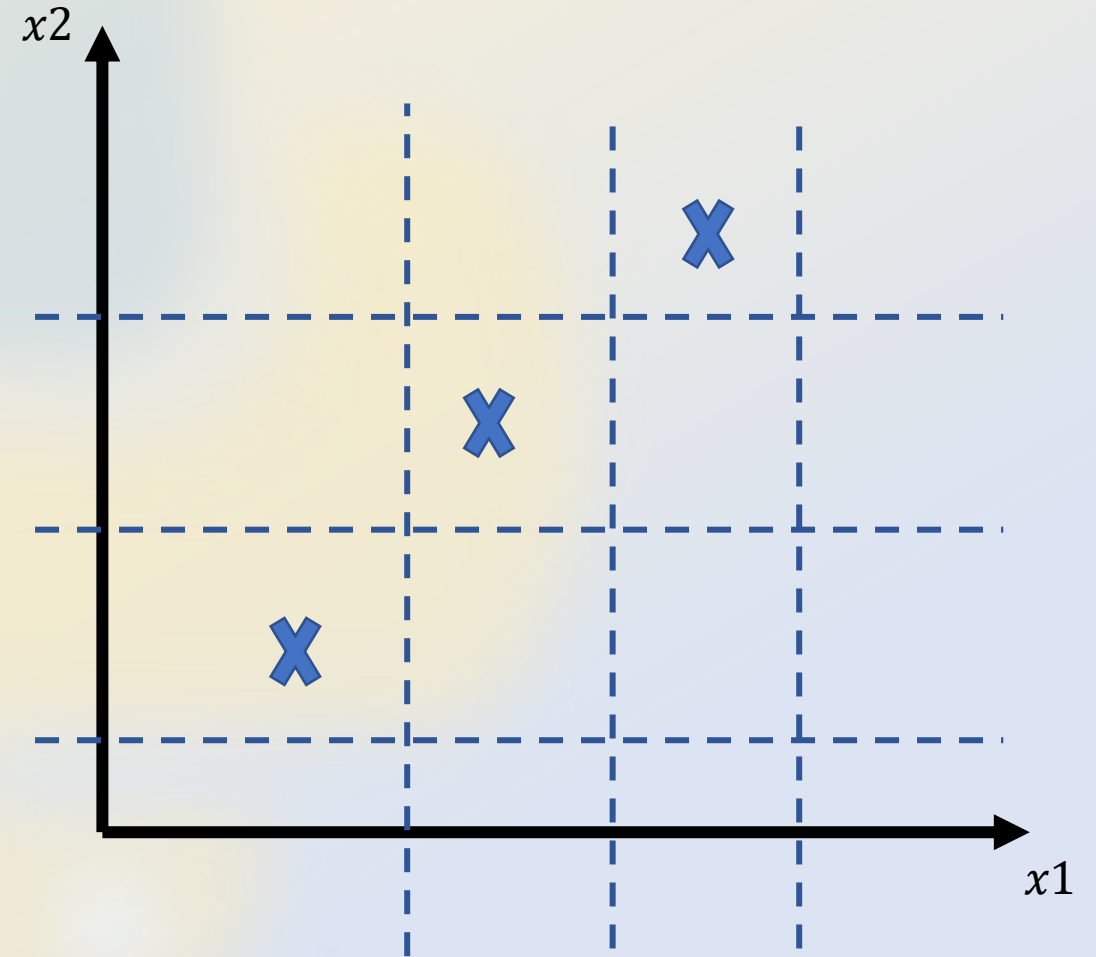

Megoldás: 12

🐍 Hát de ez csak 6!

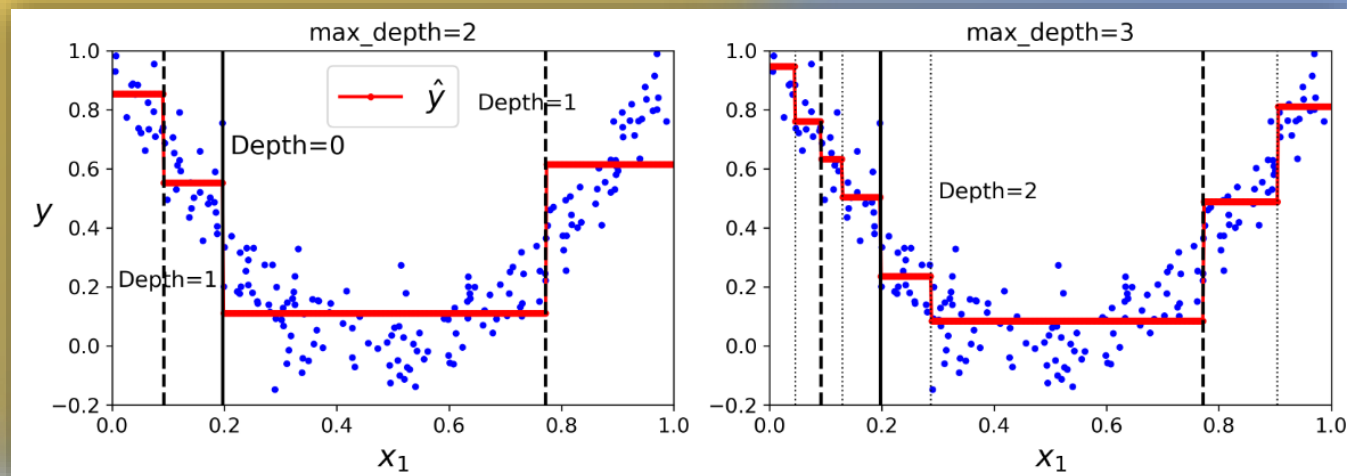
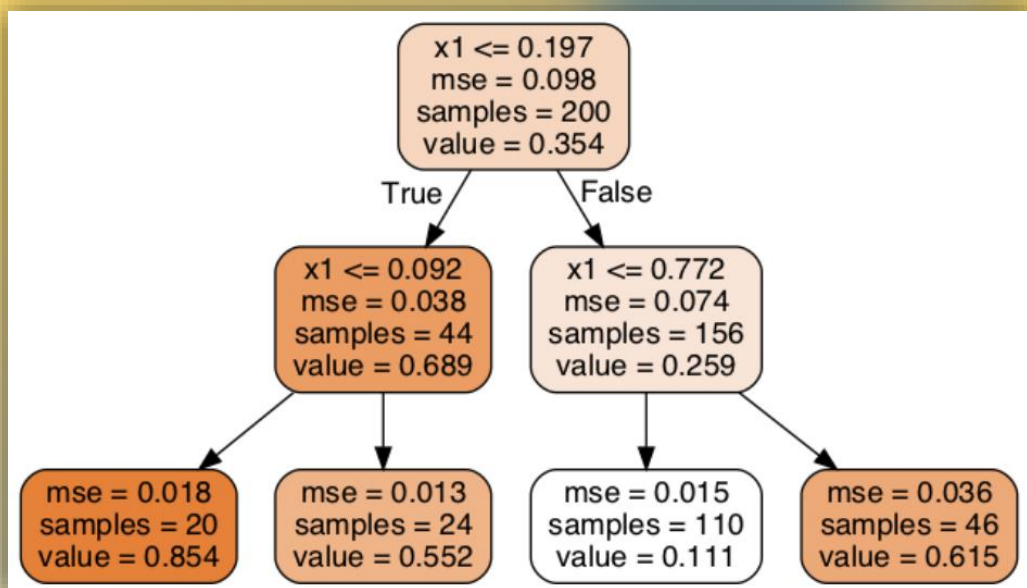
🐍 Minden változó bármely két mintaegyed közé állíthat egy döntési fát úgy, hogy az egyik levél A osztály, a másik B .

🐍 De ennek a fordítottja is igaz, tehát minden döntési ponthoz két lehetséges osztály konfiguráció tartozik: $[A, B]$; $[B, A]$.

Regresszió döntési fákkal

- 🐍 Tanítsunk zajos adatokon egy DecisionTreeRegressor-t. A létrejövő modell nagyon hasonlít az osztályozóhoz. Mi a levél jóságának mértéke?
- 🐍 Az egyetlen különbség az, hogy a levelek értékeket reprezentálnak.
- 🐍 Ebben az esetben a predikció egyszerűen az átlaga a terminális régióba bekerült mintaegyedek célváltozóikban felvett értékének.
- 🐍 A modell mélysége 2, de látható, hogy nézne ki, ha 3 lenne.

Tanítás regresszió esetén

A regresszor fák a tisztátalanság minimalizálása helyett az MSE-t minimalizálják, így a CART regresszor költségfüggvény a következő:

$$J(k, t_k) = \frac{m_{\text{left}}}{m} \text{MSE}_{\text{left}} + \frac{m_{\text{right}}}{m} \text{MSE}_{\text{right}}$$

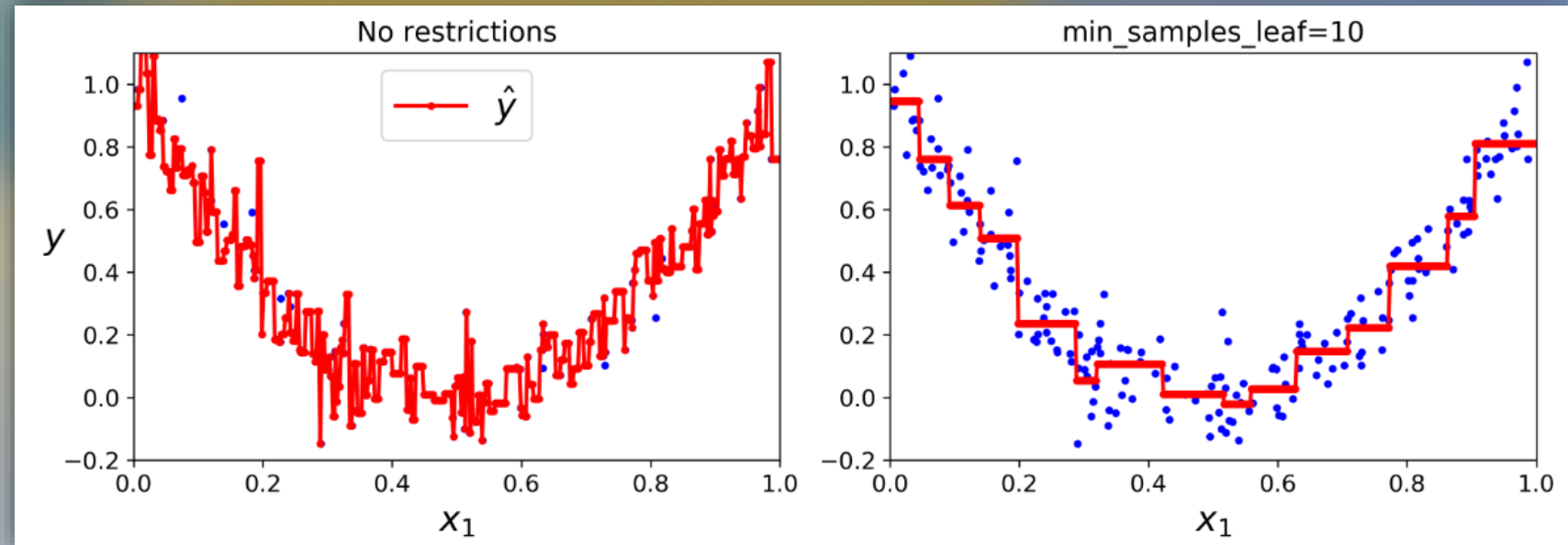
Ahol:

$$\text{MSE}_{\text{node}} = \sum_{i \in \text{node}} (\hat{y}_{\text{node}} - y^{(i)})^2$$

$$\hat{y}_{\text{node}} = \frac{1}{m_{\text{node}}} \sum_{i \in \text{node}} y^{(i)}$$

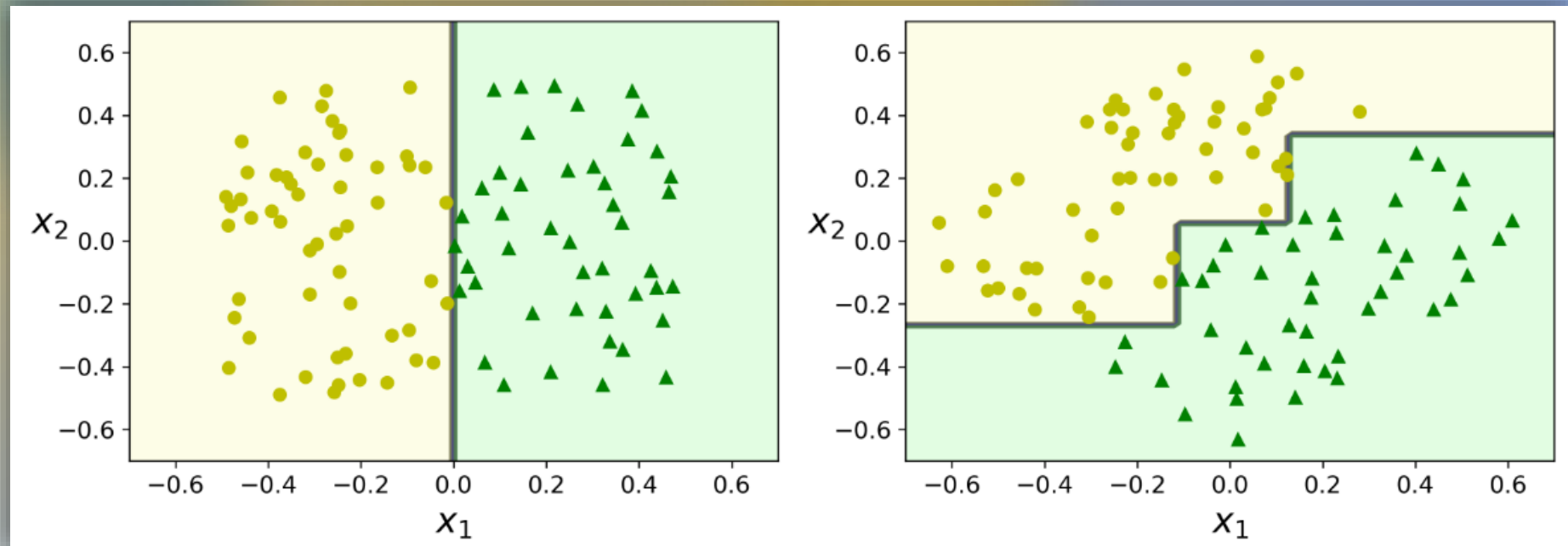
A regressziós fák is nagyon hajlamosak túltanulásra.

Regularizáció nélkül a bal, vele pedig a jobb oldali modellt kapjuk.

Instabilitás: adathalmaz rotációja

- ☘ Ahogy már biztosan észrevettük, a döntési fák ortogonális döntési határokkal dolgoznak (minden szeparáció a tengelyekre párhuzamosan történik).
- ☘ Ez a tulajdonságuk az adathalmaz rotációval szemben érzékennyé teszi őket.
- ☘ Az ábrán egy egyszerű, lineárisan szeparálható adathalmazt látunk.
- ☘ A bal oldalon egy döntési fa egyszerűen elvégzi a szeparációt, de a 45°-os rotáció esetében a döntési határ szükségtelenül összetett, nem rendelkezik jó generalizációs tulajdonságokkal.

Instabilitás: variációk az adathalmazban

🐍 Vegyük ki a legszélesebb Versicolor-t (kék) a korábbi modellünkből, és tanítsunk egy fát ugyanazzal az eljárással. Hasonlítsuk össze a modelleket.

